

osemtisočakov, je po vrnitvi v Slovenijo dejal, da je to zanj grenko zmagoslavje: vesel je sicer uspeha, je dejal, vendar je, kot je rekel, na doseganju svojih 12 odpravah izgubil sedem soplezalcev, ta podatek pa mu daje že nekaj časa misliti.

Mogočna gora K-2 je od slovenskih alpinistov zahtevala hud davek, ko jih je spustila na svoj vrh: na njenih pobočjih je za vedno ostal Boštjan Kekec, Zvonku Požgaju, ki se je izkazal kot odličen himalajist in je izredno prenašal višino, pa so morali v ljubljanskem Kliničnem centru kirurgi v celoti ali deloma amputirati vseh deset prstov na rokah in štiri na nogah, medtem ko omrzline pri Borisu Sedeju niso bile tako hude.

Že letošnjega septembra in oktobra se bo z zadnjim osemstisočakov, ki Slovincem še manjka, da bi končali serijo vzponov na vseh 14 osemstisočakov, kolikor jih je na našem planetu, spopadla slovenska odprava treh: prvenstvene smeri v južni (ali morda zahodni) steni Anapurne se bodo lotili vodja odprave **Matjaž Pečovnik** ter vrhunski alpinista **Franček Knez** in **Slavko Svetličič**. Morda bo kljub vsemu le uresničena želja nekaterih v planinskih krogih, da bi v jubilejnim letu slovenskega planinstva slovenski alpinisti priplezali še na zadnji od najvišjih gora našega planeta. Še pred desetletjem si na to ni upal nihče niti pomisliti.

SLOVENSKI ALPINIZEM, KAM GREŠ - ALI NA ROB »ALPINISTIČNI AFERI«

KRIVEC JE - TOMO ČESEN!

BOJAN POLLAK

Dogajanje v alpinizmu je tudi odraz dogajanj v celotni naši družbi. Tudi v njej potekajo med drugimi razdiralni, samouničevalni procesi.

Nisem še neposredno zapleten v spor, vendar »ne sprašuj, komu zvoni...«, saj je ta spor pre-rastel v nekaj, kar zadeva ne samo alpinizem, ampak celotno našo dejavnost v gorah. Ta je pa tako kompleksna, da je nemogoče obdelati v kratkem razmišljanju vpliv spora nanjo, zato se bom tu omejil samo na del »spora«.

Glavni spor oziroma očitki lete na **Škarjo** in s tem na komisijo, ki jo vodi, češ da zavira razvoj vrhunskega alpinizma. Ta trditev je privlačena za lase, je brez enega samega trdnega dokaza. Škarja je načelnik KOTG od leta 1979 naprej in to je tudi čas, ko je slovenski alpinizem, predvsem z dosežki na odpravah, dosegel svetovni vrh, kar mu je priznala tudi tujina.

NAČRTNO DELO KOTG

Tako kot je to povsod, so vrhunski rezultati - razen izredno redkih izjem - lahko samo posledica vztrajnega, predvsem pa načrtnega dela. Ker tega ni naredil nihče drug, je KOTG v preteklih letih prosila alpiniste za ideje, za cilje, da bi lahko izdelala ta program, ki bi slovenski alpinizem popeljal v svetovni vrh. Toda odziv med slovenskimi vrhunskimi alpinisti je bil minimalen. Zato je bil izdelan program, ki je upošteval svetovne trende alpinizma in tistih nekaj slovenskih idej, imel pa je možnosti stalnega dopolnjevanja. Poleg tega je bilo v programu tudi to, da bi Slovenci do 100. obletnice ustanovitve SPD priplezali na vse vrhove nad 8000 metrov, in sicer po možnosti po novih smereh. Zato je KOTG podprla praktično skoraj vse - seveda v okviru svojih možnosti: K2, Ba-

girati, Anapurna, Čo Oju, Daulagiri, Šiša Pangma, Kangčendzenga, Kumbakarna, Lotse, Menlungtse, Yosemite, Patagonija itd., kar je bilo v okviru tega načrta - in še kaj zraven. In tega ni bilo malo - od žepnih odprav v alpskem stilu do velikih in tudi kadrovskih odprav, na katerih so si mladi alpinisti pridobivali izkušnje za naslednje podvige.

Če bi ne bilo tega načrtnega dela in pomoči KOTG, ki ni bila samo denarna, bi bilo število naših alpinističnih vrhunskih dosežkov bistveno manjše. Veliko vprašanje je, če bi sploh bili na tem področju v samem svetovnem vrhu in morda danes bi vrhunski »revolucionar« bi bil samo povprečnež.

Delovanje KOTG je bilo ves čas javno in alpinisti so, če so le hoteli, tudi vplivali na program. Seveda pa je bilo za to potrebno tudi kaj narediti in ne samo govoriti. Do danes namreč še nihče ne ve povsem točno, kaj se nekomu drugemu plete po glavi in kakšne načrte ima v mislih, če tega sam ne pove. Pa tudi prebrati je bilo potrebno tako osnutke programov, pa predloge programov in programe dela KOTG in seveda tudi konstruktivno odreagirati: priti na sestanek KOTG ali pa napisati pismo in seveda s primernimi dejstvi podkrepiti vso stvar, kakor je to pač v normalnem svetu potrebno narediti za vsako investicijo. In če se ne uspe prvič, potem je potrebno poskusiti še enkrat, če naj bi bila stvar res tako dobra, ne pa se užaljeno umakniti. Saj tudi v steni ni uspeha vedno v prvo!

BISTVO SPORA

Mišljenje o tem, katero stvar je smiselno podpreti in katero ne, če so sredstva hudo omejena, je lahko zelo različno. In večina ljudi - tudi vrhunski alpinisti niso nobena izjema, kvečjemu obratno - je prepričanih, da imajo samo oni

prav in da se vsi drugi motijo, ne dojemajo in ne razumejo veličine ideje. Toda dejstva kažejo, da je program, ki ga podpira in ga je podpirala KOTG v zadnjih letih, precej pravi, saj je KOTG podprla (seveda nekatere več, nekatere pa manj) praktično vse vrhunske dosežke slovenskih alpinistov na odpravah - od Jalung Kanga in Kangčendzenga do Bagiratijske, Yosemitev in Lotseje - skratka, povsod, kjer smo Slovenci na odpravah res kaj dosegli, je bila zraven.

Zato je vsako tarnanje o tem, da vrhunski alpinisti niso imeli nobene možnosti vplivati na program KOTG in s tem seveda tudi na delitev sredstev, čisto sprenevedanje in prenašanje svojega nedela in krivde na druge.

Da je to tako, govori tudi dejstvo, da kar nekaj časa nihče ni hotel biti načelnik podkomisije za kategorizacijo, ki je imela včasih med drugimi tudi nalogo izbirati kandidate za odprave, potjevanje programe dela itd. Mogoče bo nova podkomisija za vrhunski alpinizem, ki je bila predlagana na zboru načelnikov junija letos, stvari postavila na glavo, kar pomeni, da bo resno in odgovorno delala, in sicer ne samo nekaj mesecev. Tako bo KOTG dobila primernega partnerja, saj je v bistvu KOTG samo neke vrste servis, pomoč pri izvajanju programov alpinizma, in še to samo tistega, ki izhaja iz odprav. Toda če takih programov ni bilo, ker jih ni naredili tisti, ki bi jih bil pravzaprav moral, je to pač morala narediti KOTG.

Alpinizem pa niso samo odprave!

V čem je bistvo spora? V skrbi za alpinizem, za njegov napredek? Kje pa! Eno od bistev je v denarju. Z dolgoletnim trudom največ KOTG (beri: Škarje) je bila ustvarjena nekakšna materialna osnova za sofinanciranje vrhunskega alpinizma. Pri tem je vladalo načelo, da gre denar samo za konkreten program, ne pa konkretni osebi v žep. Kdor nima dobrega programa in ga tudi ne izvaja, ne dobi ničesar, pa naj bo še tako vrhunski in slaven. In teh stvari nekateri pač niso mogli - ali ne morejo - sprejeti.

Vrhunski alpinizem - tako kot vsak vrhunski šport - je v bistvu samo investicija: najprej je potrebno nekaj vanj vložiti, da nato vrača. Ampak tisto, kar se vrača, je potrebno, če mislimo naprej in hočemo vrhunski šport še razvijati, ponovno vložiti, ne pa pobasati v žep! In v svetu, v katerega tako veselo in zanosno dvigamo, odloča o tem, kam bo šel denar, tisti, ki ga ima, ne tisti, ki ima ideje!

POMETANJE PRED LASTNIM PRAGOM

Drug možen vzrok za spor je čista frustracija in nato še projekcija oziroma substitucija. Česen je s svojimi vzponi, katerih višek je bil vzpon čez južno steno Lotseje, prestavil mejo mogočega v enem delu alpinizma tako daleč naprej, da mu ostali enostavno ne morejo slediti in zelo

verjetno celo sam česa podobnega ne more več narediti. Solo čez južno steno Lotseje, steno tretjega tisočletja, je pojem, ob katerem izgubijo svoj blesk drugi sijajni dosežki (v alpskem stilu): Kangčendzenga, Menlungtse, Anapurna, Šiša Pangma itd. Vzhodna stena Kumbakarne tudi ne bo Lotse. Zdi se, kot da je sedanja generacija vrhunskih alpinistov zamudila vlak, da je zmanjkalo pravih ciljev, ki bi presegli Lotse, kar seveda ni res.

Kot je to običajno, človek ne pometa najprej pred svojim pragom, ne išče krivde pri sebi, ampak pri drugem. In pri komu jo iskati? Pri Česnu, ki je s svojim izjemnim dosežkom dejansko »kriv« za nastalo situacijo? Ne, to ne gre, saj bi to pomenilo, da postane tako vsakdo, ki naredi nekaj izjemnega, avtomatsko »krivec« za neuspehe drugih in to pomeni, da je tako lahko vsakdo od njih potencialni »krivec«! Zato je potrebno najti nadomestnega krivca, ki pa ni »krivec«, ampak krivec. In kdo bi bil bolj pripraven za to kot Škarja? Vedno je pomagal pri vseh odpravarskih uspehih, torej je tudi on vsaj malo »kriv« zanje. Toda držal se je določenih načel, ki marsikomu niso bila - in mu še vedno niso - všeč. Torej je kar primeren za to vlogo.

So še drugi vzroki, toda verjetno sta ta dva najbolj pomembna. A če nam je kaj do alpinizma, do Slovenije, do nas samih, nehajmo se že enkrat žreti med seboj, saj nas je vseh skupaj tako malo, da nas bo hitro zmanjkalo, rezultat bo pa ničvreden nič! In nehajmo metati polena pod noge tistim, ki delajo tudi za druge, ki vlečejo voz slovenskega alpinizma naprej! Tisti, ki nekoga napadajo, naj bodo tudi toliko pošteni in pokončni, da ne zahtevajo od napadanega še pomoč zase. Tisti, ki so za druge najmanj naredili, naj najprej pometejo pred svojim pragom, nato naj gredo pometat še drugam! Med tem časom pa naj vsaj pustijo, da drugi kaj naredijo namesto njih.

KONSTRUKTIVNI POGOVORI

Zberimo se skupaj vsi, ki v organiziranem alpinizmu karkoli delamo: vrhunski alpinisti, člani KA in KOTG, člani vseh podkomisij KA. Skatka, ljudje, ki o stvareh tudi nekaj vedo, ki jih sami doživljajo, ne pa da jih opazujejo samo od strani in skozi drugačne okularje. Razčistimo ta spor, ki ne vodi nikamor in samo škoduje tako začetnikom tega spora, slovenskemu alpinizmu in tudi celotni planinski organizaciji! Razčistimo med seboj, pometimo vsak pred svojim pragom, priznajmo, pa čeprav je to zelo težko, tudi svoje napake, svojo avtokratičnost, svojo nekooperativnost, svoje nepoznavanje reči, prisluhnimo drug drugemu, se pogovorimo! Seveda pa je to smiselno in možno samo na eni osnovi: da smo vsi za to, da naj naš slovenski alpinizem napreduje.